

The Evaluation of Social Capital and its Role on the Performance of Modern Neighborhood Management (case study: Fouladshahr city)

Abstract

Nowadays, with the inefficiency of traditional models of urban management, new models have shifted from a centralized approach to local management. In the meantime, social capital is very important as a background for people's participation and companionship in neighborhood management. The main purpose of this research is to investigate the role on the performance of management and the new neighborhood order in the new city of Fouladshahr. The research method is applied in terms of nature and analytical and survey in terms of implementation and a researcher-made questionnaire was used to collect data. The statistical population of the research included residents of 18 years. The sample size of the research was determined through Cochran's formula of 384 people who were selected by cluster sampling method. The findings showed that the status of social capital indicators in Fouladshahr city is favorable from the point of view of the citizens. Also, there is a significant relationship between the indicators of contingent capital and the efficiency of neighborhood management and the variable of social trust and social awareness respectively have the greatest effect on the performance of neighborhood management. The results show that by involving people in decision-making and decision-making and delegation of authority to neighborhood institutions, the optimal and sustainable management of urban neighborhoods will be realized.

Keywords: Social Capital, New Neighborhood Management, social participation, Fouladshahr

ارزیابی سرمایه اجتماعی و نقش آن بر عملکرد مدیریت نوین محله‌ای (مطالعه موردی: شهر فولادشهر)

چکیده

امروزه با مشخص شدن ناکارآمدی الگوهای سنتی مدیریت شهری، الگوهای نوین از رویکرد متمرکز به سمت مدیریت محلی تغییر جهت داده‌اند، در این میان سرمایه اجتماعی به عنوان پیش‌زمینه‌ی مشارکت و همراهی مردم در مدیریت محله‌ای اهمیت فراوانی دارد. هدف اصلی این پژوهش ارزیابی سرمایه اجتماعی و نقش آن بر عملکرد مدیریت نوین محله‌ای در شهر فولادشهر است. نوع تحقیق از لحاظ هدف کاربردی و از لحاظ ماهیت و روش توصیفی-تحلیلی است و برای جمع‌آوری داده‌ها از پرسشنامه محقق‌ساخته استفاده شده است. جامعه آماری پژوهش شهروندان 18 سال به بالای شهر فولادشهر بوده است. حجم نمونه پژوهش بر اساس فرمول کوکران 384 نفر تعیین شد که به روش نمونه‌گیری خوشه‌ای انتخاب شدند. یافته‌ها نشان داد که وضعیت شاخص‌های سرمایه اجتماعی در شهر فولادشهر از دیدگاه شهروندان مطلوب است. همچنین بین سرمایه اجتماعی و عملکرد مدیریت محله‌ای رابطه معناداری وجود دارد و متغیر اعتماد اجتماعی و آگاهی اجتماعی به ترتیب بیشترین تأثیر را بر عملکرد مدیریت محله‌ای دارند. نتایج نشان می‌دهد که با مشارکت دادن مردم در تصمیم‌سازی‌ها و تصمیم‌گیری‌ها و واگذاری اختیارات بیشتر به نهادهای محله‌ای، مدیریت مطلوب و پایدار محلات شهری محقق خواهد شد.

کلید واژگان: سرمایه اجتماعی، مدیریت نوین محله‌ای، مشارکت اجتماعی، شهر فولادشهر

مقدمه

در طی سال‌های اخیر با رشد گسترده شهرنشینی، شهرها با مشکلات نوینی همچون ناپایداری شرایط آب و هوایی، مسئله حمل‌ونقل، معضلات اقتصادی همچون بیکاری، کمبود منابع، انرژی و زیرساخت‌ها، مشکلات بهداشتی و خطرات زیست‌محیطی مواجه شده‌اند (Kalyazina & et al, 2018: 1). بر این اساس جامع‌نگری و توجه به جوانب مختلف مسئله به علت گستردگی، پیچیدگی و تغییر در ماهیت مسائل شهری امری ضروری است. در این میان مدیریت شهری بیش از هر زمانی دیگر به سطوح پایین‌تر و ابعاد ملموس زندگی شهری توجه و تأکید دارد (حاجی‌پور، 1385: 38).

در مدیریت سنتی تأکید و توجه به برنامه‌ریزی متمرکز و از بالا به پایین بوده و مشارکت شهروندان در آن در حداقل ممکن است؛ صاحب‌نظران امور شهری چنین مدیریتی که مشارکت ذینفعان اصلی یعنی مردم در آن به حاشیه رانده شود را ناکارآمد می‌دانند و تنها راه‌حل مسائل و مشکلات اقتصادی، اجتماعی، فرهنگی و زیست‌محیطی را ظرفیت‌سازی و برانگیختن مشارکت همه‌جانبه‌ی ساکنان محله پایه‌ی سازمان‌های عمومی قلمداد می‌کنند (باپرام‌زاده و همکاران، 1400: 55). بر همین اساس رویکرد مدیریت نوین در محلات شهری بر پایه مشارکت مردمی مطرح می‌شود. مدیریت محلی بر اساس مسئولیت شهروندی، عدم تمرکز و احساس تعلق شکل می‌گیرد (یزدانی و همکاران، 1399: 382). همچنین در این الگو شهر به چندین محله تقسیم شده که در آن نیازسنجی‌ها با در نظر گرفتن اظهارات ساکنان محلات انجام می‌شود و در فرآیند مدیریتی آن تأکید و توجه اصلی به نیروها، منابع انسانی و فرصت‌های محلی خواهد بود (علی‌پور و همکاران، 1400: 186).

از سوی دیگر، مفاهیم جدیدی از حوزه جامعه‌شناسی وارد برنامه‌ریزی و مدیریت شده؛ یکی از این مفاهیم سرمایه اجتماعی است به طوری که امروزه پیگیری رویکردهای مبتنی بر افزایش میزان سرمایه اجتماعی در جوامع و همچنین استفاده از آن در سطوح مختلف فعالیت‌های برنامه‌ریزی شهری به عنوان یک راه‌حل مؤثر در جهت کاهش هزینه‌های اجتماعی، افزایش کیفیت زندگی و کارایی بیشتر برنامه‌های مدیریت شهری شناخته می‌شود (فنی و همکاران، 1394: 107).

سرمایه اجتماعی منبعی است که در روابط اجتماعی نهفته است (Tahlyan & et al, 2022: 2) و در جوامع محلی با یک ابتکار اجتماعی، مشارکت و اعتماد شکل می‌گیرد (Prelikova & etal, 2020: 3). به عبارتی دیگر، سرمایه اجتماعی مشخصه‌ی اجتماعات محلی است که با ترکیب سه بعد اعتماد، شبکه و هنجارها نشان داده می‌شود و می‌تواند کارایی اجتماعی را با تشویق اقدامات هماهنگ و مشارکت بین افراد در سطح مناطق و محلات افزایش دهد (Nakano & Washizu, 2021: 1).

بنابراین لزوم استفاده از ظرفیت‌های محله‌ای و بازتعریف نقش بازیگران و کنشگران مدیریت شهری در سطوح پایین‌تر، شناخت مفهوم «سرمایه اجتماعی» و کارکردهای آن را در سطح محله‌ای ضروری ساخته و به شکل‌گیری و اجرای الگویی جدید از مدیریت شهری در سطح محلات به عنوان «مدیریت محله‌محور» کمک کرده است (نوریان و مظفری‌پور، 1392: 48). از این رو، توجه به مدیریت نوین محله‌ای و گام نهادن در مسیر توسعه پایدار بدون توجه به سرمایه ساکنین محله و همه ابعاد آن غیر ممکن خواهد بود؛ در حقیقت محلات می‌توانند منبع اصلی سرمایه اجتماعی باشند (Hoogerbrugge & Burger, 2018: 1488) و عدم بهره‌گیری از سرمایه اجتماعی با عدم پایداری اجتماعی همراه خواهد بود (پوراحمد و همکاران، 1397: 76). می‌توان گفت سرمایه اجتماعی یک عامل مهم برای توسعه اقتصادی و اجتماعی مناطق و محلات شهری است (Tahlyan & et al, 2022: 1).

این امر در شهرهای جدید از جمله شهر جدید فولادشهر اهمیت بالایی دارد، زیرا این گونه از شهرها با توجه به قدمت نه چندان زیادشان و همچنین سکونت افرادی با پایگاه اجتماعی-اقتصادی یکسان، فاقد بسیاری از ارزش‌های هویتی-تاریخی محله‌های شهرهای دیگر هستند، با توجه به اینکه فولادشهر نیز از این مقوله مستثنی نبوده و برای اسکان جمعیت شاغل در صنعت فولاد بنا شده است؛ دارای مسائل و مشکلاتی بیشتر از شهرهای دیگر در حیطه محله‌محوری و برنامه‌ریزی است. از این رو با توجه به مباحث مطرح شده، این پژوهش به بررسی نقش و اهمیت سرمایه اجتماعی در ابعاد مختلف آن به عنوان نیروی محرکه محله‌های شهری در تحقق مدیریت نوین محله‌ای در شهر جدید فولادشهر می‌پردازد. بر این اساس مطالعه حاضر در صدد است به دو پرسش عمده‌ی پاسخ دهد: وضعیت شاخص‌های سرمایه اجتماعی در شهر فولادشهر به چه صورت است؟ آیا سرمایه اجتماعی و مؤلفه‌های آن در عملکرد مدیریت نوین محله‌ای در فولادشهر نقش مؤثری دارد؟

پیشینه نظری پژوهش

سرمایه اجتماعی

سرمایه اجتماعی مفهومی ترکیبی است که موجودی یا میزان هنجارها و شبکه‌هایی که فراهم‌کننده‌ی امکان مشارکت مردم در اقدامات جمعی بوده را در یک جامعه و در یک مقطع زمانی خاص تشریح می‌کند. و با شیوه‌هایی چون سنجش اعتماد اجتماعی و سطوح عضویت در انجمن‌های مدنی رسمی یا غیررسمی قابل اندازه‌گیری است (پناهی و پناهی، 1394: 4). سرمایه اجتماعی، مانند شبکه‌های اجتماعی، هنجارهای متقابل و اعتماد بین افراد، نقش مهمی در آموزش، سلامت و رفاه ذهنی ایفا می‌کند (Sun & et al, 2022: 350).

سازمان OECD¹ سرمایه اجتماعی را به عنوان شبکه‌هایی همراه با ارزش‌ها، هنجارها و درک مشترک که تسهیل‌کننده‌ی همکاری درون یا بین‌گروهی است، تعریف می‌کند. این سازمان، سرمایه اجتماعی را به سه دسته تقسیم می‌کند: پیوندهای عاطفی² (پیوند با افراد بر اساس حس هویت مشترک)، پل‌ها (پیوندهایی که فراتر از یک احساس هویت مشترک امتداد دارند) و پیوندهای فنی³ (پیوندهایی با افراد یا گروه‌های بالاتر یا پایین‌تر در پلکان اجتماعی) (Nakano & Washizu, 2021: 1).

جیمز کلمن⁴، هدف و ارزش سرمایه اجتماعی را در سال 1988 مورد تجزیه و تحلیل قرار داد. کلمن معتقد است سرمایه اجتماعی «منبعی برای افراد» بوده و در تسهیل برخی اقدامات ارزشمند است. او همچنین این ایده را ترویج می‌کند که سرمایه اجتماعی در یک ساختار متقابل عمل می‌کند، که در آن هر دو طرف را ملزم به پیروی از تعهدات، انتظارات و به اشتراک گذاشتن اعتماد می‌کند (Jin, 2020: 58).

بورديو⁵ معتقد است که سرمایه اجتماعی مجموع منابع بالقوه یا بالفعلی است که با عضویت در شبکه‌ای پایا از روابط کم‌وبیش نهادینه شده از آشنایی یا شناخت متقابل به دست می‌آید.

¹ . Organization for Economic Co-operation and Development

² . bonds

³ . linkages

⁴ . James Coleman

⁵ . Bourdieu

پوتنام¹ سرمایه اجتماعی را این گونه تعریف می‌کند: اجزای اصلی سازمان اجتماعی مانند اعتماد، هنجارها و شبکه‌هایی که می‌توانند کارایی اجتماعی را با تسهیل کنش‌های هماهنگ، بهبود دهند. همچنین از دیدگاه بیینگتون² سرمایه اجتماعی روابطی است که اشخاص در آن سرمایه‌گذاری می‌کنند و جریانی از منافع را به وجود می‌آورند (احمدی و همکاران، 1391: 245).

در مجموع این مفهوم به موقعیت‌ها و روابطی اشاره دارد که در درون گروه‌ها و شبکه‌های اجتماعی برای افراد، دسترسی به فرصت‌ها، اطلاعات، منابع مادی و موقعیت اجتماعی را افزایش می‌دهد (جعفری و همکاران، 1400: 505) و به همبستگی و انسجام اجتماعی و برخورداری افراد و گروه‌ها از حمایت اجتماعی و شرایط لازم برای تسهیل کنش‌ها در جهت تحقق اهداف فردی و جمعی منجر می‌شود (Vivieni & et al, 2018).

این سرمایه بر ساخت اجتماعی جامعه تأثیرگذار بوده و تسهیل‌کننده کنش‌های جمعی و مشارکتی، وفاق و انسجام اجتماعی، کنترل اجتماعی و نظم اجتماعی می‌باشد (علی اکبری، 1394: 62) و در جهت پیشرفت و ارتقای جامعه از امکانات انسانی و فیزیکی حداکثر بهره‌برداری را انجام می‌دهد. بنابراین سرمایه اجتماعی به عنوان یک راهنما عمل می‌کند و در نهایت مدیرانی موفق خواهند شد که بتوانند درک صحیحی از اهمیت و عملکرد سرمایه اجتماعی داشته باشند (Alipour, 2020: 166).

با بررسی تعاریف و دیدگاه‌های مختلف صاحب‌نظران در ارتباط با سرمایه اجتماعی، به مفاهیم مشترکی چون هنجارها، اعتماد، مشارکت و شبکه‌های اجتماعی برمی‌خوریم که شاخص‌های اصلی سرمایه اجتماعی را تشکیل می‌دهند (مشکینی و همکاران، 1399: 138). در جدول 1 به این شاخص‌ها اشاره شده است.

جدول 1. شاخص‌های سرمایه اجتماعی

شاخص‌ها	تعریف
اعتماد اجتماعی (پاتنام، 1392: 136)	اعتماد اغلب به عنوان اساس ایجاد و رشد سرمایه اجتماعی و کاتالیست توسعه روابط دیده می‌شود (مسلمی و فاضلی، 1398: 256). روسو و همکاران اعتماد را یک حالت روانشناختی متشکل از قصد پذیرش آسیب‌پذیری بر اساس انتظارات مثبت از نیت یا رفتار دیگری تعریف

¹ . Putnam

² . Babington

<p>می‌کنند (Liu & et al, 2018: 154). از نظر پاتنام، اعتماد به عنوان پایه و پیش‌نیاز مشارکت در میان کنشگران محسوب می‌شود و تسهیل‌کننده‌ی همکاری میان افراد است (شادی‌طلب و حجتی کرمانی، 1387: 37).</p>	<p>انسجام اجتماعی (چلبی و مبارکی، 1384: 6)</p>
<p>انسجام اجتماعی به وضعیتی اطلاق می‌شود که در آن اجزای تشکیل‌دهنده جامعه، به گونه‌ای به یکدیگر وصل می‌گردند که یک کل واحد و معنادار را به وجود می‌آورند. به طور کلی انسجام اجتماعی نوعی از ترتیبات اجتماعی است که تضمین می‌نماید که افراد، نهادها، سازمان‌ها و گروه‌های اجرایی در سطوح مختلف به اشتراک ذهنی دست می‌یابند و قابلیت همکاری باهم را پیدا می‌نمایند (زبیری و کریمی موغاری، 1393: 42).</p>	<p>آگاهی اجتماعی (Offe & Fuchs, 1992: 191-192)</p>
<p>در عصر جدید شناخت و آگاهی اهمیت و نقش ویژه‌ای در زندگی بشر دارد (نوریان و مظفری‌پور، 1392: 76). آگاهی و شناخت به معنی داشتن اطلاع از گروه، جامعه و اعضای جامعه است. این مولفه یکی از پیش‌شرط‌های لازم جهت مشارکت است (فیروزآبادی و حسینی، 1392: 76). بالا رفتن کیفیت و کمیت اطلاعات سبب می‌شود تا مهارت‌های شناختی فرد گسترش یابد و آگاهی‌های وی از امور مختلف افزایش یابد، این امر زمینه حضور فعال‌تر و آگاهانه‌تر او را در عرصه‌های اجتماعی، محله‌ای و شهری فراهم می‌نماید (ابراهیم‌زاده و زارع، 1393: 6).</p>	<p>شبکه اجتماعی (Putnam, 2002: 6)</p>
<p>شبکه اجتماعی به منابع ابزاری و حمایتی موجود در شبکه روابط اشاره دارد. این منابع از طریق پیوند و روابط اجتماعی ضعیف و قوی در دسترس افراد قرار می‌گیرد (اعظم آزاده و دهقان دهنوی، 1387: 11). در واقع؛ در شبکه‌های اجتماعی، روابط و تقابل میان کنشگران، پایه و اساس شبکه به شمار می‌رود (Jha & et al, 2018).</p>	<p>مشارکت اجتماعی (Putnam, 2000: 134)</p>
<p>مشارکت به عنوان واقعیتی اجتماعی و جوهره‌ی جوامع انسانی ریشه در زندگی اجتماعی انسان دارد (طالب و نجفی‌اصل، 1389: 28). این مفهوم را می‌توان درگیری عاطفی اشخاص در موقعیت‌های گروهی دانست که آنان را بر می‌انگیزد تا برای دست‌یابی به هدف‌های گروهی یکدیگر را یاری دهند و در مسئولیت کار شریک شوند (زنگنه و همکاران، 1393: 119).</p>	

مدیریت نوین محله‌ای

محله، به عنوان یک جامعه مستقل شامل گروهی از مردم است که قلمرو جغرافیایی یکسانی دارند و از طریق روابط پایدار با یکدیگر تعامل دارند. هر محله از محله‌های دیگر جدا و منحصر به فرد بوده زیرا از افرادی با پیشینه فرهنگی خاص تشکیل شده است (Jin, 2020: 55). در جهت اداره امور محله، مدیریت نوین محله‌ای یک رویکرد ویژه برای ایجاد تغییر و تحول در محله است. در این رویکرد افراد، گروه‌ها و سازمان‌ها می‌توانند هم در سطوح بالای مدیریتی و هم سطوح پایینی و تعیین راهبردهای محله مشارکت داشته باشند. همچنین مدیریت محله

وظیفه شناخت و بررسی تنوع اجتماعی در سطح محله برای شناسایی افراد و گروه‌های به حاشیه رانده شده محله را جهت ارائه پاسخگویی به نیازهای آنان برعهده دارد (رضایی و ناجی، 1394: 69). از این رو، مدیریت در سطح محله با وجود سازمان‌های محلی، امکان شنا سایی نیازها و نگرانی‌های ویژه ساکنان و ارائه پاسخ‌های مناسب، فوری و بی‌واسطه را فراهم کرده؛ به طریقی که روند تصمیم‌گیری بوروکراتیک را تسریع می‌کند و تشریفات زائد و مقررات دست و پاگیر را کاهش می‌دهد (Schmid, 2001). لذا می‌توان محله را با تعدیل آن طی زمان از رویکرد انسانی (مکانی که به واسطه هویت افراد ساکن آن تعریف می‌شود) به رویکرد ابزاری (به عنوان یک مقیاس مناسب برای ساختن شهر) و سپس به رویکرد پدیدار شناختی (محله یک الگوی فضایی است که معنای آن از پیوندهای مستمر و عمیق بین مکان و افراد نشأت می‌گیرد) تعریف کرد. بنابراین از آنجا که محله همواره مفهومی پویا و در حال تکامل است، بایستی محلات با بسترهای حرفه‌ای و نظری انطباق یابند (ربیعی‌نژاد و ارغان، 1396: 6).

در بعد محله و در راستای سنجش و ارزیابی عملکرد مدیریت دو رهیافت خاص و کلی مطرح است: اولین رهیافت که مربوط به حوزه مطالعات سازمانی است، مفاهیمی همچون اثربخشی، کارایی و مولفه‌های مربوط به آنها را مورد توجه قرار می‌دهد. رهیافت دوم که در حیطه جامعه‌شناسی فعالیت دارد در چارچوب نظریه سرمایه اجتماعی بوده و تأثیر این نظریه را در سطح محله بر عملکرد سازمان‌های مدیریتی مورد مطالعه قرار می‌دهد. (ملکی و همکاران، 1397: 65). در این نوع رویکرد و مدیریت که به عنوان رهیافت پژوهش حاضر هم انتخاب شده است، شهر به چند محله تقسیم می‌شود و هر محله موجودیت منحصر به فردی دارد. مدیریت محله زمینه را فراهم نموده تا جمعیتی که در محله زندگی، کار یا خدمات‌رسانی می‌کنند، نقاط قوت خود را تقویت کرده و به مقابله با چالش‌های جدید بپردازند. بنابراین، در مدیریت محله بر استفاده از نیروها و منابع انسانی و فرصت‌های محلی تأکید شده و نیازسنجی‌ها نیز براساس اظهارات ساکنان محله انجام می‌گیرد. از این رو ساکنان محله بهترین کسانی تلقی می‌شوند که می‌توانند مدیریت شهری را به منظور شناخت هر چه بیشتر مسائل و مشکلات محله و همچنین ارائه راه حل یاری کنند (همان، 66). لذا سرمایه اجتماعی جزئی جداناپذیر از مدیریت نوین محله محسوب می‌شود.

نقش سرمایه اجتماعی در مدیریت محله‌ای

بهره‌گیری از خرد جمعی و مشارکت شهروندان در مدیریت شهری سالهاست که به امری طبیعی و قابل قبول از سوی کل جامعه اعم از مدیران و شهروندان تبدیل شده است. اولین گام در این ارتباط تشکیل شورای شهر و محلات بوده است. همان‌طور که در علوم مدیریتی کارکنان به عنوان سرمایه‌های اصلی یک سازمان به شمار می‌آیند، در مدیریت شهری نیز در تمامی بخش‌ها مردم به عنوان سرمایه اجتماعی و اصلی در ایجاد یک شهر سالم نقش اساسی را ایفا می‌کنند و این امر صرفاً با مشارکت و ایجاد ارتباط و تعامل شهروندان در محلات امکان پذیر می‌شود (جرجانی، 1399).

مدیریت محله‌ای، موضوعی است که بر پایه ایجاد و فراهم نمودن سرمایه اجتماعی (حس همبستگی و تعلق محله‌ای) به منظور همراهی شهروندان در برنامه‌ریزی و همکاری با نهادهای مردمی، مشارکت‌های مدنی، بهره‌گیری از نظرات مردم و استفاده از ظرفیت‌های مختلف محلات مورد توجه قرار می‌گیرد (سازگاری، 1395: 1). مشارکت مردم در برنامه‌ریزی شهری را می‌توان نگرشی عملگرایانه و واقع‌بینانه در برخورد با نارسایی‌های ناشی از برنامه‌های به اصطلاح از بالا به پایین تلقی کرد. توجه به مردم و مشارکت آنها در برنامه‌ریزی از سال‌های 1960 در کشورهای توسعه‌یافته و از سال 1970 در کشورهای در حال توسعه متداول گردید. این دیدگاه به دنبال تأکید بر ابعاد اجتماعی در برنامه‌های توسعه آغاز شد و با توجه بیشتر به پایداری اجتماعی به عنوان پیش‌نیاز محقق شدن سایر ابعاد، توجه بیشتری را به سمت خود جلب کرده است (گرچی‌پور و شکور، 1398: 37). کروتزر و لیزین¹ در مطالعه‌ای در سال 1998 نشان داده‌اند که سرمایه اجتماعی به عنوان فرآیندی ویژه در میان مردم و سازمان‌هایی است که به‌طور مشارکتی و در فضایی از اعتماد با هم، همکاری داشته و حصول به یک منفعت اجتماعی متقابل را دنبال می‌کنند (حاجی‌پور، 1385: 42).

بنابراین سرمایه اجتماعی را می‌توان اصلی‌ترین عنصر توسعه محلات به حساب آورد. از موارد جلب سرمایه اجتماعی در سطح محله می‌توان به اعتماد اجتماعی به‌عنوان رکن مهم روابط انسانی و زمینه‌ساز مشارکت و همکاری میان شهروندان نام برد هرچه اعتماد شهروندان به مسئولین و مدیریت شهری بیشتر باشد؛ مشارکت فعال و سازمان‌یافته‌تر افراد در امور اجتماعی

---

¹ . Kreutzer and lesin

— فرهنگی افزایش یافته و انسجام اجتماعی و همبستگی اجتماعی در محله شکل گرفته و پیوندهای همسایگی و خانوادگی و محلی بیشتر خواهد شد و در نتیجه احساس امنیت و آسودگی و آرامش در محله و کوچه و خیابان‌های شهر افزایش یافته و هنجارها و سبک‌های زندگی متفاوت مورد پذیرش و احترام افراد ساکن در محله قرار خواهد گرفت (جرجانی، 1399).

پیشینه تجربی پژوهش

درویشی و همکاران (1399) تأثیر سرمایه اجتماعی بر عملکرد مدیریت‌های محلی را به روش پیمایشی مورد مطالعه قرار دادند، جامعه آماری پژوهش، ساکنین 18 سال به بالای شهرستان دماوند و حجم نمونه 382 نفر است. نتایج نشان داد که میزان تأثیرگذاری مؤلفه‌های سرمایه اجتماعی بر عملکرد مدیریت‌های محلی 52 درصد است. متغیر مشارکت اجتماعی و اعتماد اجتماعی به‌طور مستقیم و غیرمستقیم بر متغیر وابسته تأثیرگذار است. رضایی مهر و همکاران (1396) نقش سرمایه اجتماعی در مدیریت پایدار محله‌های شهری را در محلات وحیدیه و مجیدیه، تهران پارس و نارمک مرکزی با استفاده از روش پیمایشی مورد مطالعه قرار دادند، جامعه آماری پژوهش شامل ساکنین منطقه 8 تهران در محلات نمونه است که 321 نفر از آنها به روش نمونه‌گیری تصادفی ساده انتخاب شدند و به همین تعداد پرسشنامه بین آنها توزیع شد. یافته‌ها نشان داد که در محله نارمک میزان سرمایه اجتماعی (مجموع تمام مولفه‌های آن) بالاتر از دو محله وحیدیه و تهران پارس است. همچنین در این محله انسجام اجتماعی و مشارکت اجتماعی از محله‌های دیگر بیشتر بوده است و این به دلیل بافت جمعیتی آن بوده است. فنی و همکاران (1394) نقش سرمایه‌های اجتماعی در مدیریت و مشارکت محله‌ای را در محلات تیموری و هاشمی منطقه ده شهر تهران را به روش توصیفی-تحلیلی و پیمایشی بررسی کردند و تعداد 201 پرسشنامه بین ساکنین محلات نمونه بر اساس نسبت جمعیت آنها توزیع گردید. نتایج نشان دادند که سرمایه اجتماعی در دو محله تفاوت معناداری دارد به نحوی که این مسأله اثر خود را در میزان مشارکت ساکنین محلات نشان داده است. نوریان و مظفری‌پور (1392) به ارزیابی عملکرد مدیریت محله‌محور با تأکید بر شاخصه‌های سرمایه اجتماعی در محلات 7 گانه ناحیه 1 منطقه 21 شهرداری تهران با روش پیمایشی پرداختند. حجم نمونه به تعداد 383 نفر از محلات منتخب تعیین گردید. نتایج نشان داد که همبستگی مثبت و معناداری البته با شدت

متوسط بین متغیر سرمایه اجتماعی و مدیریت محله‌محور وجود دارد. شاخص آگاهی بالاترین امتیاز را در بعد سرمایه اجتماعی شناختی به خود اختصاص داده است.

لیو و همکاران^۱ (2022) در پژوهشی به این موضوع پرداختند که چگونه سرمایه اجتماعی بر توسعه مدیریت تاب‌آوری جامعه تأثیر می‌گذارد. این مطالعه که به صورت پیمایشی در شهر تیانجین^۲ چین انجام شده، عناصر مختلف سرمایه اجتماعی، مشارکت جامعه و تاب‌آوری را با استفاده از مدل معادلات ساختاری بررسی می‌کند. نتایج نشان می‌دهد که اعتماد جامعه به‌عنوان عاملی غالب بر ساخت تاب‌آوری تأثیر می‌گذارد و مسیر اصلی را برای انتقال نفوذ از شبکه اجتماعی و مشارکت به تاب‌آوری نشان می‌دهد. هوگربروگه و برگر^۳ (2018) در پژوهشی پیمایشی رابطه سرمایه اجتماعی محله‌محور و رضایت از زندگی در شهر روتردام هلند را مورد بررسی قرار دادند، جامعه آماری، ساکنین 17 سال به بالای شهر روتردام بوده و نمونه پاسخگو 9776 نفر بودند، نتایج پژوهش اهمیت سرمایه اجتماعی محله‌محور را در جهت رضایت از زندگی از نظر ارتباطات اجتماعی با هم‌سایگان و انسجام اجتماعی تایید می‌کند در عین حال، اهمیت سرمایه اجتماعی محله‌محور در میان گروه‌های مختلف ساکنان متفاوت است.

روف و کوون^۴ (2016) به بررسی ارتباط بین عضویت در انجمن‌های محله‌ای که شامل همه انجمن‌ها از قبیل انجمن‌های دوستی، املاک، ورزشی و غیره در واحد هم‌سایگی (محله) و سرمایه اجتماعی در ایالات متحده پرداخته است. نتایج نشان می‌دهد که نقش این انجمن‌ها در مدیریت و حکومت محله از اهمیت فراوانی برخوردار می‌باشد و سرمایه اجتماعی افراد یک عامل مهم و تعیین‌کننده در انجمن‌های محله‌ای می‌باشد. هیز^۵ (2015) به بررسی نقش و اهمیت شبکه‌های ارتباطی و همچنین سرمایه اجتماعی ساکنین در سطح محله و تأثیر آن در مشارکت سیاسی در نیوجرسی آمریکا پرداخته است. نتایج پژوهش نشان می‌دهند که هر چقدر سرمایه اجتماعی در سطح واحد هم‌سایگی (محله) بیشتر باشد، میزان مشارکت شهروندان در فعالیت‌های سیاسی اجتماعی نیز بیشتر خواهد شد؛ برایسون و یوشهر^۶ (2014) به ارزیابی تأثیر سرمایه اجتماعی در محله‌های کم درآمد در یکی از محله‌های نیویورک پرداخته‌اند. با توجه به نتایج محله‌هایی که دارای مهاجرین سیاه‌پوست و رنگین‌پوست هستند و احساس تعلق و

---

1. Liu et al

2. Tianjin

3. Hoogerbrugge & Burger

4. Ruef & Kwon

5. Hays

6. Brisson & Usher

شاخص‌های دیگری از سرمایه اجتماعی در آنها پایین است؛ احساس مشارکت و تعامل اجتماعی بین ساکنین پایین می‌باشد و آنها اعتماد کمتری نسبت به نهادهای عمومی دارند. همچنین مشارکت، مالکیت خانه، و ثبات محله با سرمایه اجتماعی در ارتباط است. همودان و همکاران¹ (2014) در پژوهشی به بررسی سرمایه اجتماعی و کیفیت زندگی در محلات متراکم شهری پرداختند؛ جامعه آماری این پژوهش خانوارهای شهری در دره کلانگ² در مالزی بوده که با استفاده از 797 نمونه انجام شده است. نتایج نشان داد که الگوی سرمایه اجتماعی به وسیله عواملی همچون گذر زمان، ترکیب و تنوع افراد ساکن آن محلات، مکان‌ها و پیشرفت‌های اطراف آنها تحت تأثیر قرار می‌گیرند. سرمایه اجتماعی در این محله‌ها ارزش‌های اجتماعی مثبت را به سمت یک زندگی نیکو افزایش می‌دهد و به کیفیت زندگی کمک می‌کند.

بنابر آنچه مطرح شد سرمایه‌ی اجتماعی مطلوب زمینه حساس شدن بیشتر فرد نسبت به محل زندگی و همچنین مشارکت بیشتر این فرد را در مسائل و مشکلات محله خود فراهم می‌نماید. همچنین ماهیت و پیچیدگی مسائل شهری، موجب ناکارآمدی برنامه‌ریزی و مدیریت شهری در مقیاس کلان گشته و این امر ضرورت توجه به سطوح پایین‌تر و داشتن نگاه از پایین به بالا را به منظور حل پایدار مسائل شهری، بیش از پیش آشکار نموده است. از این رو مدل مفهومی پژوهش حاضر عبارت است از تلفیقی از مدیریت محله‌ای و سرمایه اجتماعی و با توجه به مبانی نظری و تجربی پژوهش این مدل به منظور نشان دادن ارتباط بین متغیر مستقل سرمایه اجتماعی و متغیر وابسته مدیریت نوین محله‌ای در شکل 1 به تصویر کشیده شده است.

---

¹ . Hamudan et al

² . Klang

شکل 1. مدل مفهومی پژوهش

روش پژوهش

این پژوهش بر اساس هدف، کاربردی و از نقطه نظر ماهیت و روش توصیفی-تحلیلی از نوع پیمایشی است. برای آشنایی با مفاهیم اصلی پژوهش و تبیین شاخص‌های اندازه‌گیری از روش کتابخانه‌ای و مطالعات اسنادی استفاده شده است و برای بررسی و جمع‌آوری اطلاعات و داده‌های مورد نیاز محدوده مورد مطالعه از مشاهده مستقیم و پرسشنامه محقق ساخته بهره گرفته شد. دلیل استفاده از پرسشنامه محقق ساخته تخصصی بودن موضوع و عدم وجود پرسشنامه استاندارد در این رابطه بوده است. بنابراین محققین با بهره‌گیری از مبانی نظری و با توجه به سوالات پژوهش اقدام به طراحی پرسشنامه کرده‌اند. بدین صورت که با مطالعه مبانی نظری و ادبیات موضوع، با الگوگیری از پژوهش‌های مختلف و مطالعه تجارب دیگران در این حوزه، ابعاد و شاخص‌های پژوهش حصول گردید؛ از آنجا که بیشتر این شاخص‌ها و زیرشاخص‌ها با عناوین و دسته‌بندی‌های مختلف در پژوهش‌های مشابه هم ارائه شده، در این تحقیق با مطالعه جامع این پژوهش‌ها و بررسی دقیق پیشینه مرتبط با آن، شاخص‌های اصلی و فرعی مورد نیاز پژوهش احصا و استخراج گردید و با به‌کارگیری آنها پرسشنامه مورد نیاز در قالب جدول 3 تدوین شد؛ جامعه آماری شامل ساکنین 18 سال به بالای شهر فولادشهر است که براساس سرشماری سال 1395 برابر با 62440 نفر بوده است. حجم نمونه پژوهش از طریق فرمول کوکران 384 نفر

تعیین شد که به روش نمونه‌گیری خوشه‌ای انتخاب شدند. بدین صورت که ابتدا با توجه به پایگاه اجتماعی اقتصادی ساکنین محله‌های شهر فولادشهر تعدادی از محلات به عنوان محله‌های نمونه به صورت خوشه‌ای انتخاب و در داخل این محلات، پرسشنامه به نسبت جمعیت توزیع گردید. در راستای حصول به روایی قابل قبول، پرسشنامه تهیه شده در اختیار چند تن از اساتید و کارشناسان مرتبط با موضوع مورد مطالعه قرار گرفت که با تأیید آنان روایی آن تأیید گردید. پایایی ابزار از طریق انجام پایلوت و آزمون آلفای کرونباخ بررسی شد. مطابق جدول 2 مقدار آلفای کرونباخ برای بخش‌های مختلف بین 0/821 تا 0/901 متغیر بوده و با توجه به اینکه بالای 0/70 است پایایی آن تأیید شد. در تجزیه و تحلیل اطلاعات از نرم افزار SPSS و از آمار توصیفی و استنباطی (آزمون تی تک نمونه‌ای، هبستگی پیرسون و تحلیل رگرسیون چندگانه گام به گام) استفاده شد.

جدول 2. ارزیابی مقدار آلفای کرونباخ برای شاخص‌های پژوهش

متغیر	آلفای کرونباخ
مدیریت نوین محله‌ای	0/891
شبکه اجتماعی	0/883
مشارکت اجتماعی	0/901
انسجام اجتماعی	0/874
آگاهی اجتماعی	0/821
اعتماد اجتماعی	0/839

جدول 3. گویه‌های مورد استفاده برای سنجش سرمایه اجتماعی و مدیریت نوین محله‌ای

متغیر	شاخص‌ها	شاخص‌های فرعی
شبکه اجتماعی	میزان برگزاری جلسات منظم برای بررسی و حل مشکلات محله؛ میزان همکاری نهادها و سازمان‌ها با مردم در محله؛ میزان تعامل و رفت‌وآمد با همسایگان در سطح محله؛ میزان ایجاد و گسترش نهادهای محلی جدید در محله؛ میزان تقویت نهادهای محلی موجود در محله.	میزان برگزاری جلسات منظم برای بررسی و حل مشکلات محله؛ میزان همکاری نهادها و سازمان‌ها با مردم در محله؛ میزان تعامل و رفت‌وآمد با همسایگان در سطح محله؛ میزان ایجاد و گسترش نهادهای محلی جدید در محله؛ میزان تقویت نهادهای محلی موجود در محله.
		میزان همکاری و مشارکت با نهادهای مدنی در محله؛ میزان اعطای کمک مالی و فکری به نهادهای مدنی در محله؛ میزان مشارکت در تصمیم‌گیری‌های محلی در محله؛ میزان مشارکت در حفظ و سالم‌سازی محیط محلات در محله؛ میزان همکاری در راه‌اندازی مراسم‌های اجتماعی و مذهبی در محله.
مشارکت اجتماعی	میزان همکاری و مشارکت با نهادهای مدنی در محله؛ میزان اعطای کمک مالی و فکری به نهادهای مدنی در محله؛ میزان مشارکت در تصمیم‌گیری‌های محلی در محله؛ میزان مشارکت در حفظ و سالم‌سازی محیط محلات در محله؛ میزان همکاری در راه‌اندازی مراسم‌های اجتماعی و مذهبی در محله.	میزان همکاری و مشارکت با نهادهای مدنی در محله؛ میزان اعطای کمک مالی و فکری به نهادهای مدنی در محله؛ میزان مشارکت در تصمیم‌گیری‌های محلی در محله؛ میزان مشارکت در حفظ و سالم‌سازی محیط محلات در محله؛ میزان همکاری در راه‌اندازی مراسم‌های اجتماعی و مذهبی در محله.

انجام اجتماعی	میزان روابط صمیمانه و دو ستانه با همسایگان و هم‌محلی‌ها در محله؛ میزان حل مشکلات همسایه‌ها در صورت لزوم در محله؛ میزان صرف هزینه‌های خودجوش برای رفع مشکلات محله؛ میزان توسعه و ترویج عاداتی برای پذیرش همدیگر در سطح محله؛ میزان قانون‌گرایی و پایبندی به نظم سنتی در سطح محله.	سرمایه اجتماعی
اعتماد اجتماعی	میزان واگذاری اجازه برخی از تصمیم‌گیری‌ها در سطح محله؛ میزان افزایش اعتماد در ارتباطات بین ساکنین با یکدیگر در محله؛ میزان تلاش در آوردن گروه‌های مخالف در کنار یکدیگر در محله؛ میزان اعتماد به نهادهای اجتماعی و تعاونی‌ها در سطح محله؛ میزان اعتماد به شوراها و مدیران شهری در سطح محله.	
آگاهی اجتماعی	میزان اطلاع و آگاهی از نهادهای اجتماعی در سطح محله؛ میزان اطلاع و آگاهی از معتمدین محله؛ میزان اطلاع و آگاهی از طرح‌ها و برنامه‌های تهیه شده برای محله؛ میزان اطلاع و آگاهی از فعالیت‌های اجتماعی در سطح محله؛ میزان اطلاع و آگاهی از پروژه‌های در حال انجام در سطح محله.	
افزایش مشارکت ساکنین در امور محله؛ افزایش همبستگی اجتماعی ساکنین؛ توسعه اقتصادی محله؛ افزایش اعتماد شهروندان به مدیریت شهری؛ حل مشکلات محله.		مدیریت نوین محله‌ای

یافته‌های پژوهش و تجزیه و تحلیل

یافته‌های توصیفی

ویژگی‌های جمعیت‌شناختی پاسخگویان

وضعیت متغیرهای جمعیت‌شناختی پاسخگویان از قبیل: جنسیت، وضعیت تأهل، سن، میزان تحصیلات، وضعیت اشتغال و همچنین مدت سکونت در جدول 4 ارائه شده است. بر اساس جدول مذکور، عمده پاسخگویان (56/25 درصد) زن هستند، وضعیت تأهل 72/9 درصد متأهل و بیشترین فراوانی پاسخگویان (46/6 درصد) در رده سنی 20 تا 29 سال هستند. تحصیلات 38/3 درصد آنان لیسانس است. شغل عمده پاسخگویان (29/7 درصد) کارمندی-کارگری می‌باشد. همچنین مدت سکونت اغلب پاسخگویان یعنی 38/3 درصد بالای 20 سال می‌باشد.

جدول 4. توزیع فراوانی وضعیت پاسخگویان بر اساس ویژگی‌های جمعیت‌شناختی

متغیر	فراوانی	درصد فراوانی
جنسیت	زن	56/25
	مرد	43/75
وضعیت تأهل	مجرد	27/1
	متأهل	72/9
سن	زیر 20 سال	13/8
	20 تا 29 سال	46/6
	30 تا 40 سال	25/5

6/8	26	41 تا 55 سال	
7/3	28	بالای 55 سال	
9/3	36	زیر دیپلم	سطح تحصیلات
17/2	66	دیپلم	
25/3	97	فوق دیپلم	
38/3	147	لیسانس	
9/9	38	فوق لیسانس و بالاتر	
29/7	114	کارمندی-کارگری	وضعیت اشتغال
28/6	110	شغل آزاد	
11/5	44	خانه دار	
15/4	59	دانشجو	
10/9	42	دانش آموز	
3/9	15	بازنشسته	مدت سکونت
11	42	کمتر از 5 سال	
28/6	110	5 تا 10 سال	
22/1	85	11 تا 20 سال	
38/3	147	بالای 20 سال	

یافته‌های استنباطی

تحلیل سطح مطلوبیت شاخص‌های پژوهش

نتایج بدست آمده از آزمون تی تک‌نمونه‌ای در جدول 5 در ارتباط با شاخص‌های تحقیق نشان می‌دهد که با در نظر داشتن میانگین حد مطلوبیت عددی 3، شاخص‌های مورد مطالعه دارای میانگین بالاتر از حد مطلوبیت آزمون بودند. شاخص «اعتماد اجتماعی» با مقدار میانگین عددی 3/61، بالاترین میانگین را در بین شاخص‌های مورد ارزیابی به خود اختصاص داده است. سطح معناداری مشاهده شده برای تمام شاخص‌ها برابر با 0/000 است. همچنین مقادیر T و کرانه‌های بالا و پایین برای تمام شاخص‌ها مثبت ارزیابی شده است؛ با توجه به نتایج به دست آمده می‌توان گفت که وضعیت همه شاخص‌های سرمایه اجتماعی در شهر فولادشهر مطلوب می‌باشد. در تحلیل این موضوع می‌توان گفت علیرغم اینکه بافت اجتماعی شهر جدید فولادشهر مثل سایر شهرهای جدید دربرگیرنده‌ی جمعیت مهاجر و غیر بومی می‌باشد ولی به دلایلی یک نوع وحدت و همگونی در بافت جمعیتی این شهر مشاهده می‌شود. ساکنین این شهر ترکیبی از کارمندان کارخانه ذوب آهن، مهاجرین جنگ تحمیلی که اکثراً دارای اصالت خوزستانی هستند و همچنین مهاجرین

جویای کار که از منطقه چهارم حال بختیاری می باشند، این جمعیت به لحاظ پایگاه اجتماعی و فرهنگی دارای بافتی نسبتاً یکدست هستند همین امر به بالا رفتن سرمایه اجتماعی و مؤلفه‌های آن در سطح این شهر کمک کرده است.

جدول 5. آزمون تی تک نمونه‌ای شاخص‌های پژوهش

مطلوبیت عددی آزمون = 3					
شاخص‌ها	میانگین	آماره آزمون T	فاصله اطمینان 95 درصد		سطح معناداری
			پایین تر	بالا تر	
شبکه اجتماعی	3/27	4/48	0/14	0/39	0/000
مشارکت اجتماعی	3/46	7/49	0/34	0/59	0/000
انسجام اجتماعی	3/31	5/24	0/19	0/43	0/000
اعتماد اجتماعی	3/61	9/96	0/49	0/73	0/000
آگاهی اجتماعی	3/52	8/87	0/41	0/63	0/000

نتایج آزمون همبستگی پیرسون

به منظور بررسی نقش سرمایه اجتماعی بر عملکرد مدیریت نوین محله‌ای از شش شاخص بهره گرفته شد؛ شاخص‌های سرمایه اجتماعی به عنوان متغیرهای مستقل (پیش‌بین) شامل: شبکه اجتماعی، مشارکت اجتماعی، انسجام اجتماعی، اعتماد اجتماعی و آگاهی اجتماعی و متغیر وابسته (ملاک) یعنی مدیریت نوین محله‌ای. جهت بررسی ارتباط بین متغیرهای پژوهش از آزمون همبستگی پیرسون استفاده شد. نتایج به دست آمده از تجزیه و تحلیل داده‌ها در جدول 6 نشان می‌دهد که بین عناصر و مؤلفه‌های سرمایه اجتماعی (به عنوان متغیر مستقل) و مدیریت نوین محله‌ای (به عنوان متغیر وابسته) رابطه مثبت و معنادار با شدت متوسط وجود دارد. در بین متغیرهای مستقل مورد بررسی، شبکه اجتماعی با مقدار 0/337 کمترین میزان همبستگی و متغیر اعتماد اجتماعی با مقدار 0/610 دارای بیشترین میزان همبستگی با متغیر وابسته هستند؛ این بدان معناست که هرچه میزان سرمایه اجتماعی (اعتماد، آگاهی، مشارکت و...) در محدوده مورد مطالعه بیشتر باشد، به همان اندازه مدیریت محله‌ای عملکرد بهتری خواهد داشت.

جدول 6. ارتباط ابعاد سرمایه اجتماعی با مدیریت محله‌ای با استفاده از آزمون همبستگی پیرسون

متغیر مستقل	متغیر وابسته	نوع آزمون همبستگی	ضریب همبستگی (مقدار r)	نوع رابطه	سطح معناداری (مقدار p-value)
اعتماد اجتماعی		پیرسون	0/610	مثبت و معنادار	0/000
آگاهی اجتماعی	مدیریت	پیرسون	0/538	مثبت و معنادار	0/000
مشارکت اجتماعی	محلله‌ای	پیرسون	0/505	مثبت و معنادار	0/000
انسجام اجتماعی		پیرسون	0/478	مثبت و معنادار	0/000
شبکه اجتماعی		پیرسون	0/337	مثبت و معنادار	0/000

تحلیل رگرسیون سهم تبیینی هر یک از متغیرهای سرمایه اجتماعی در مدیریت نوین محلله‌ای بعد از مشخص شدن رابطه‌ی معنادار بین مؤلفه‌های سرمایه اجتماعی (به عنوان متغیر مستقل) با کارایی مدیریت نوین محلله‌ای (به عنوان متغیر وابسته)، برای آزمون عوامل پیش‌بینی‌کننده‌ی مدیریت نوین محلله‌ای از تحلیل رگرسیون گام‌به‌گام استفاده شد. برای این منظور متغیرهایی که ضریب همبستگی معناداری با متغیر ملاک مدیریت نوین محلله‌ای داشتند به ترتیب وارد معادله تحلیل رگرسیون گام‌به‌گام شدند. در جدول شماره 7 و 8 یافته‌های این آزمون نشان داده شده است:

جدول 7. نتایج آزمون رگرسیون چندگانه عوامل مؤثر بر کارایی مدیریت محلله‌ای

سطح معنی داری (Sig)	آماره F	ضریب تعیین تعدیلی (Adjusted R ²)	ضریب تعیین (R ²)	ضریب همبستگی (R)	متغیرهای پیش‌بین	الگو گام‌ها	گام به گام
0/000	37/72	0/370	0/372	0/610	اعتماد اجتماعی	1	
0/000	29/25	0/420	0/423	0/651	اعتماد اجتماعی + آگاهی اجتماعی	2	
0/000	23/36	0/438	0/443	0/665	اعتماد اجتماعی + آگاهی اجتماعی + مشارکت اجتماعی	3	گام به گام

0/000					اعتماد اجتماعی +	
	18/32	0/450	0/451	0/672	آگاهی اجتماعی +	4
					مشارکت اجتماعی +	
					انسجام اجتماعی	

جدول 8. ضرایب میزان شدت اثرگذاری متغیرهای پیش‌بین بر متغیر ملاک

گام‌ها	متغیر	ضریب غیر استاندارد (B)	خطای استاندارد شده	ضریب استاندارد شده (Beta)	t	سطح معناداری
1	مقدار ثابت	0/833	0/315	-	4/222	-
	اعتماد اجتماعی	0/589	0/039	0/610	15/029	0/000
2	مقدار ثابت	0/392	0/134	-	2/926	-
	اعتماد اجتماعی	0/460	0/044	0/477	10/574	0/000
	آگاهی اجتماعی	0/302	0/052	0/264	5/847	0/000
3	مقدار ثابت	0/159	0/147	-	1/087	-
	اعتماد اجتماعی	0/398	0/046	0/412	8/615	0/000
	آگاهی اجتماعی	0/285	0/051	0/248	5/569	0/000
	مشارکت اجتماعی	0/164	0/045	0/157	3/634	0/000
4	مقدار ثابت	0/127	0/152	-	0/948	-
	اعتماد اجتماعی	0/237	0/046	0/394	6/872	0/000
	آگاهی اجتماعی	0/106	0/050	0/208	5/350	0/000
	مشارکت اجتماعی	0/095	0/042	0/198	3/132	0/000
	انسجام اجتماعی	0/046	0/039	0/150	2/794	0/000

نتایج جدول 7 نشان می‌دهد که با توجه به سطح معناداری به دست آمده ($Sig = 0/000$) و مقدار بالای F مدل رگرسیون به لحاظ آماری معنادار است. همان‌طور که در جدول فوق نشان داده شده مدل رگرسیون اثر سرمایه اجتماعی بر مدیریت نوین محله‌ای در چهار گام انجام شد. طی گام اول، اعتماد اجتماعی با ضریب بتای 0/610، مقدار 37 درصد از واریانس مؤثر بر مدیریت نوین محله‌ای را تبیین می‌کند؛ این بدان معناست که عامل اعتماد اجتماعی بیشترین تأثیر را در کارایی مدیریت محله‌ای خواهد داشت. در گام بعدی آگاهی اجتماعی با ضریب بتای 0/651 به معادله اضافه می‌شود. این متغیر توان تبیین واریانس را به 0/42 درصد افزایش داده است به

بیان دیگر، دو متغیر اعتماد و آگاهی اجتماعی با هم 42 درصد واریانس مدیریت نوین محله‌ای را تبیین می‌کنند. در گام سوم متغیر مشارکت اجتماعی با مقدار ضریب بتای 0/665 وارد معادله شده و توان تبیین به 0/443 افزایش یافت و در گام آخر متغیر انسجام اجتماعی با ضریب بتای استاندارد 0/672 به سایر متغیرها اضافه شده و ضریب تعیین به 0/451 افزایش یافت. بدین معنی که چهار متغیر مستقل اعتماد اجتماعی، آگاهی اجتماعی، مشارکت اجتماعی و انسجام اجتماعی روی هم 45/1 درصد از تغییرات واریانس مدیریت نوین محله‌ای را تبیین می‌کنند. با توجه به یافته‌های به دست آمده با تقویت سرمایه اجتماعی و مولفه‌های مربوط به آن می‌توان به مدیریت محله‌ای کارآمد در سطح محدوده مورد مطالعه دست یافت.

نتیجه‌گیری

امروزه توجه به مدیریت محله‌ای و حرکت در راستای پایداری شهری بدون توجه به سرمایه اجتماعی ساکنین محلات و همه مؤلفه‌های آن عملی نیست. زیرا همین سرمایه اجتماعی باعث شکل‌گیری ارتباطات اجتماعی، احساس تعلق، مشارکت و همراهی ساکنین برای حل مسائل، مشکلات و همچنین برنامه‌ریزی برای بهتر نمودن وضعیت موجود خواهد شد. از این رو هدف کلی این تحقیق بررسی نقش و اهمیت سرمایه اجتماعی در ابعاد مختلف آن به عنوان نیروی محرکه محله‌های شهری در تحقق مدیریت نوین محله‌ای در شهر جدید فولادشهر می‌باشد. نتایج حاصل از این پژوهش به شرح زیر است:

نتایج بدست آمده از آزمون تی‌تک نمونه‌ای گویای آن است که در ارتباط با شاخص‌های کلی تحقیق، در محدوده مورد مطالعه، تمام ابعاد سرمایه اجتماعی دارای میانگینی بالاتر از حد مطلوب آزمون هستند. بنابراین با توجه به نتایج این بخش می‌توان گفت شاخص‌های سرمایه اجتماعی در شهر فولادشهر از وضعیت قابل قبولی برخوردار هستند. نتایج حاصل از ضریب همبستگی پیرسون نشان داد که دو شاخص، سرمایه اجتماعی با پنج متغیر پیش‌بین (مستقل) و مدیریت نوین محله‌ای به عنوان متغیر ملاک (وابسته)، دارای رابطه معنادار و مثبت هستند. که این نتیجه با یافته‌های پژوهش نوریان و مظفری‌پور (1392) هم‌راستا است. در پژوهش آنها رابطه‌ای مثبت و معنادار بین سرمایه اجتماعی و مدیریت محله‌محور وجود دارد و شدت این رابطه متوسط ارزیابی شده است.

بیشترین میزان همبستگی معنادار متغیرهای پیش‌بین با متغیر ملاک، مربوط به متغیر اعتماد اجتماعی است. همچنین نتایج تحلیل رگرسیون گام‌به‌گام، نتایج مشابهی به دست می‌دهد بدین صورت که متغیر «اعتماد اجتماعی» بیشترین تأثیر را بر متغیر ملاک دارد. اعتماد اصلی‌ترین رکن سرمایه اجتماعی است؛ هر چه اعتماد مردم به مردم، مردم به حاکمیت محلی و حاکمیت محلی به مردم بیشتر باشد، به همان میزان می‌توان انتظار مدیریتی کارآمد در شهر فولادشهر داشت. پیر بوردیو، رابرت پاتنام، جیمز کلن در ارتباط با کارکردهای اعتماد به عنوان یکی از اساسی‌ترین ارکان سرمایه اجتماعی استدلال‌های قابل توجهی داشته‌اند و آن را به عنوان عنصری ضروری در تقویت همکاری و مشارکت می‌دانند. در مقایسه با سایر تحقیقات از نظر معناداری شاخص اعتماد اجتماعی با پژوهش رضایی مهر و همکاران (1396) هم سو است. پژوهش اخیر سرمایه اجتماعی را در قالب شش شاخص اعتماد اجتماعی، مشارکت اجتماعی، انسجام اجتماعی، شبکه اجتماعی، کارایی و عدالت مورد بررسی قرار داده، نتایج آن نشان می‌دهد که شاخص اعتماد اجتماعی بیش از سایر مولفه‌ها در برنامه‌ریزی محله‌مبنا نقش دارد.

به لحاظ معنادار بودن شاخص مشارکت اجتماعی با پژوهش درویشی و همکاران (1399) هم سو می‌باشد این پژوهش بیان می‌کند که بین مشارکت اجتماعی و عملکرد مدیریت محلی همبستگی قوی وجود دارد، بدین معنی که با افزایش مشارکت اجتماعی، کارایی مدیریت محلی بهبود می‌یابد. همچنین در مقایسه با پژوهش‌های خارجی نتایج پژوهش حاضر با نتایج تحقیق برایشون و یوشهر (2014) هم سو نیست، دلیل آن را این‌گونه می‌توان بیان کرد که آنها میزان شاخص‌های سرمایه اجتماعی را در محلات مورد مطالعه پایین ارزیابی نموده‌اند، بدین صورت که میزان تعامل بین ساکنان، مشارکت بین آنها و همچنین اعتماد به نهادهای دولتی در بین آنها پایین می‌باشد. به طور کلی با توجه به نتایج ذکر شده، در شهر جدید فولادشهر از دیدگاه شهروندان بین سرمایه اجتماعی و عملکرد مدیریت نوین محله‌ای رابطه مثبت و معناداری وجود دارد. در این میان؛ شاخص اعتماد اجتماعی بیشترین همبستگی و شاخص شبکه اجتماعی دارای کمترین میزان همبستگی با کارایی مدیریت محله‌ای است. پایین بودن میزان تأثیر شبکه اجتماعی از دیدگاه شهروندان شهر جدید فولادشهر را می‌توان ناشی از موارد متعددی دانست که مهمترین آن، تعدد قومیت‌ها و مهاجرپذیر بودن این شهر هست، علیرغم اینکه این شهر به نسبت دیگر شهرهای جدید، از همگونی نسبی برخوردار است و شاخص‌های سرمایه اجتماعی وضعیت نسبتاً مطلوبی

دارند؛ ولی به دلیل اینکه شهرهای جدید ماهیتاً به نوعی بحران روابط و همبستگی دچار هستند، شاخص شبکه اجتماعی از دیدگاه شهروندان با تاثیر کمتری ارزیابی شده است.

در طی سال‌های اخیر رویکرد مدیریتی غیرمتمرکز و از پایین به بالا که در آن توانمندسازی محلات مورد تأکید است، توجه سیاستگذاران و برنامه‌ریزان شهری را به خود معطوف داشته است. این دیدگاه براساس مشارکت شهروندان و اجتماعات محلی شکل می‌گیرد و با مشخصه‌هایی همچون نگاه فرایندی به برنامه‌ریزی، ارائه برنامه و طرح بر اساس شرایط و نیازهای فعلی محلات، دخالت مستقیم شهروندان در اداره امور و کنترل بیشتر آنها بر زندگی و معیشت روزمره خود مطرح می‌شود. در واقع محله‌محوری به عنوان یک نظریه قوی با پشتوانه علمی، امروزه در بیشتر راهبردهای توسعه شهری مورد توجه برنامه‌ریزان و مسئولین امر قرار گرفته و بستری مناسب برای مشارکت شهروندان و بهره‌گیری از سرمایه اجتماعی فراهم خواهد کرد. سرمایه اجتماعی به عنوان یک فاکتور مهم در توسعه محلات به حدی دارای اهمیت است که اکثر صاحب‌نظران، توسعه در سطح محله را بدون سرمایه اجتماعی امری غیرممکن می‌دانند.

تحلیل یافته‌های پژوهش نشان می‌دهد که اگر شهروندان در محدوده مورد مطالعه در چارچوب گروه‌های رسمی و غیررسمی به یک خودآگاهی جمعی دست پیدا کنند، به شکلی بهتر و سازمان‌یافته‌تر می‌توانند در مدیریت محلات شهر تأثیرگذار باشند. همان طور که بورديو هم بیان می‌کند که ایحاد و اثربخشی سرمایه اجتماعی بستگی به عضویت در یک گروه اجتماعی دارد. تقویت حضورپذیری در مقیاس محلی با ارتقای نقش گروه‌های مختلف اجتماعی، حس تعلق شهروندان و همچنین هویت محله‌ای را ارتقا داده و به دنبال آن میزان مشارکت شهروندان در امور محله افزایش پیدا خواهد کرد این امر سبب می‌شود که با تشکیل گروه‌های اجتماعی، اهداف، نیازها و ضرورت‌های جمعی به خوبی تبیین شده و با تشریک مساعی، همفکری و تعاون امکان شناسایی مسائل و مشکلات موجود و پیش‌روی محلات فراهم شود و درجهت رفع آنها گام‌های اساسی و پایدار برداشته شود.

از سوی دیگر تقویت نقش مؤثر شهروندان در اداره امور محلات مستلزم اعتمادسازی اجتماعی خواهد بود؛ چرا که اعتماد پایه اصلی مشارکت و همیاری بوده و فقط در این صورت است که افراد و گروه‌ها و سازمان‌های مردم‌نهاد با وجود تفاوت‌ها بر مشکلات فائق شده و می‌توانند تعهدات اجتماعی و مدیریت امور را به سرانجام برسانند. در این ارتباط پاتنام افزایش مشارکت‌های

مدنی و گسترش شبکه‌های اجتماعی را از سازو کارهای اعتماد اجتماعی معرفی می‌کند. این امر در شهری مثل شهر جدید فولادشهر که دارای ساکنان غیر بومی و مهاجر زیادی هست و به لحاظ اجتماعی و فرهنگی شرایط خاصی در آن حکم‌فرما است، اهمیت خاصی دارد، ایجاد اعتماد و به دنبال آن انسجام، مشارکت و آگاهی شهروندان نسبت به نقش‌ها و وظایف‌شان می‌تواند در جهت هر چه کارآمد کردن مدیریت و اداره امور شهر فولادشهر مؤثر باشد، ذکر این نکته ضروری است که در این فرآیند تمامی مؤلفه‌های سرمایه اجتماعی از اهمیت زیادی برخوردار هستند و در واقع به عنوان لازم و ملزوم عمل می‌کنند، سرمایه اجتماعی زمانی می‌تواند به خوبی در سطح محلات فراگیر شود و از تمام ظرفیت‌های آن به درستی استفاده شود به نحوی که منجر به توسعه محلات شود که همه اجزاء و شاخص‌های به وجود آورنده آن مورد توجه قرار گیرد و تقویت شوند.

پیشنهاد‌های کاربردی

بر اساس یافته‌های حاصل، پیشنهاد‌های پژوهش در دو سطح کلان و خرد ارائه می‌گردد:

سطح کلان

- توجه به برنامه‌ریزی محله‌محور در برنامه‌های بلندمدت کشور به خصوص برنامه آینده توسعه کشور برنامه هفتم توسعه.
- مشخص نمودن جایگاه برنامه‌ریزی و مدیریت محله‌محور در سند توسعه استان‌ها.
- توجه بیشتر به برنامه‌ریزی و مدیریت محله‌محور در بودجه سالانه کل کشور.
- به رسمیت شناختن مدیریت محله‌محور در نظام سلسله‌مراتبی تقسیمات سیاسی و مدیریتی کشور.
- اعطای بخشی از اختیارات شهرداری‌ها در سطح محلی به مدیریت محله‌ای.
- توجه بیشتر به ارتقای شاخص‌های اجتماعی به ویژه سرمایه‌های اجتماعی در درون محله‌های شهری از طریق برنامه‌های توسعه اجتماعی و اقتصادی کشور.
- آموزش و ترویج طریقه مشارکت شهروندان در فرایند مدیریت محلات از پایین‌ترین سطوح یادگیری مانند خانواده و مهدکودک و دبستان.
- تلاش در راستای بالا بردن اعتماد نهادی بین مردم و مسئولین شهری با اقداماتی مثل پیگیری و پاسخگویی به مطالبات مردم، تکریم شهروندان، ارائه‌ی صادقانه‌ی گزارش عملکرد به شهروندان.

سطح خرد

- ایجاد، حمایت و ارتقای شبکه‌های اجتماعی رسمی و غیررسمی در شهر فولاد شهر به عنوان جایگاه شکل‌گیری و انباشت سرمایه اجتماعی؛
- دخیل کردن مردم شهر فولادشهر در بررسی و تحلیل مسائل و مشکلات و تصمیم‌گیری برای حل آن‌ها با استفاده از رویکردهای ارزیابی مشارکتی؛
- توجه و ارتقای نهادهای مشارکت محله‌ای شامل کانون‌های هنری، ورزشی، انجمن اولیا و مربیان هیئت‌های مذهبی و غیره.
- شناسایی و حمایت از نهادهای مشارکت خودجوش مردمی در سطح محلات فولادشهر و بلوک‌های شهری.
- تفویض اختیارات در سطح محله‌ای به نهادهای مردمی و مشارکت دادن آن‌ها در انجام امور محلات فولادشهر.
- سهیم نمودن و مشارکت دادن مردم و نهادهای مردمی فولادشهر در تصمیم‌سازی و تصمیم‌گیری‌های محله‌ای.
- گسترش فضاهای عمومی در سطح محلات فولادشهر به عنوان بستر تعاملات اجتماعی و شکل‌گیری سرمایه اجتماعی و تحقق مشارکت مدنی.
- انجام جشن‌ها و مراسم‌های همگانی جهت تعاملات اجتماعی بیشتر ساکنین و انسجام‌بخشی به ارتباطات اجتماعی ساکنین.

پیشنهادها برای پژوهش‌های آتی

- پیشنهاد می‌شود مطالعاتی با تأکید بر ابعاد جنیست، پایگاه اجتماعی و اقتصادی افراد، مولفه‌های قومیتی و زبانی در ارتباط با سرمایه اجتماعی و تاثیر آن در کارایی نوین محله‌ای انجام پذیرد.
- پیشنهاد می‌گردد مطالعه‌ای با توجه به موضوع جایگاه مدیریت شهری و نقش آن در سرمایه اجتماعی در شهرهای جدید انجام شود.
- همچنین انجام یک مطالعه تطبیقی در جهت بررسی تفاوت سرمایه اجتماعی در بین شهرهای جدید در استان‌های دیگر پیشنهاد می‌شود.

محدودیت‌های پژوهش

- واضح است که نتایج پژوهش‌هایی را که در مقطع خاصی از زمان و مکان و در یک شهر خاص (فولادشهر) انجام می‌شود تعمیم آنها بایستی همراه با احتیاط صورت بگیرد.
- نبود درک فراگیر از ضرورت مدیریت محله در بین پاسخ‌دهندگان و عدم آشنایی کامل آن‌ها با این مفهوم.
- نبود انسجام و پیوستگی لازم بین اطلاعات موجود بین شهرداری فولادشهر و شرکت عمران این شهر.

منابع

- ابراهیم‌زاده، عیسی، زارع، محمد. (1393). تحلیلی بر سرمایه اجتماعی با تاکید بر آگاهی و اعتماد شهروندان نسبت به مسوولان اجرایی، مطالعه موردی: منطقه 3 زاهدان، آمایش جغرافیایی فضا، 4(3): 18-1.
- احمدی، علی اکبر، فراهانی، ابوالفضل، بهمنی چوبستی، اکبر، شهبازی مهدی. (1391). نقش سرمایه اجتماعی بر بهبود مدیریت استعدادهای در سازمان تربیت بدنی، نشریه مطالعات مدیریت ورزشی (پژوهش در علوم ورزشی)، 4(13): 237-260.
- اعظم‌آزاده، منصوره، دهقان دهنوی، آزاده. (1387). اشتغال دانشجویان: رابطه بین شبکه روابط اجتماعی و وضعیت شغلی، مسائل اجتماعی ایران، 16(63): 32-5.
- بایرام‌زاده، نیما، شهبسوار، امین، باغبان‌نوینی، مرتضی (1400). سیاست‌گذاری بهبود وضعیت مدیریت محله در سکونتگاه‌های غیررسمی. فصلنامه سیاست‌گذاری محیط شهری، 1(2): 51-66.
- پاتنام، روبرت (1392). دموکراسی و سنت‌های مدنی (سرمایه اجتماعی و سنت‌های مدنی در ایتالیای مدرن)، ترجمه محمدتقی دلفروز، انتشارات جامعه‌شناسان، تهران.
- پناهی، محمدحسین، پناهی، حسین. (1394). بررسی ابعاد و رابطه فناوری‌های اطلاعات و ارتباطات با سرمایه اجتماعی، مطالعات رسانه‌های نوین، 1(3): 1-42.
- پوراحمد، احمد، بابایی، حمیدرضا، رفیع، ابوالفضل (1397). تبیین نقش مدیریت محله‌ای بر پایداری اجتماعی شهر تهران از طریق سرمایه‌های اجتماعی ارتباط دهنده شهری، نشریه مطالعات شهر ایرانی اسلامی، 8(31): 75-82.
- جرجانی، بتول. (1399). نقش سرمایه اجتماعی در توسعه محلات، مجله اکوپرشین، 12 مهر. کد خبر: 66929 <https://ecopersian.ir/12/07/1399>

جعفری، المیرا، صالحی، صادق، قدیمی بهرام(1400). نقش سرمایه اجتماعی در مدیریت پسماند خانگی توسط زنان (مطالعه موردی زنان ساکن شهر سیرجان)، نشریه زن در توسعه و سیاست(پژوهش زنان)، 19(3): 501-522.

چلبی، مسعود، مبارکی، محمد. (1384). تحلیل رابطه سرمایه اجتماعی و جرم در سطوح خرد و کلان، مجله جامعه‌شناسی ایران 6(2)، 3-44.

حاجی‌پور، خلیل(1385). «برنامه ریزی محله - مبنا» رهیافتی کارآمد در ایجاد مدیریت شهری پایدار، مجله هنرهای زیبا، دوره 1(26)، صص. 197-224.

درویشی، مهدی، جوانمرد، کمال، حضرتی‌صومعه، زهرا. (1399). مطالعه جامعه‌شناختی تأثیر سرمایه اجتماعی بر عملکرد مدیریت‌های محلی (شوراهای اسلامی شهر و روستا-شهرداری و دهیاری) مطالعه موردی: شهرستان دماوند، نگرش‌های نو در جغرافیای انسانی، 12(3): 597-615.

ربیعی‌نژاد، تحسین، ارغان، عباس. (1396). نقش سرا محله‌ها بر افزایش حس تعلق به محله (مطالعه موردی: ناحیه یک منطقه 14 تهران)، اولین همایش بین‌المللی و سومین همایش ملی پژوهش‌های مدیریت و علوم انسانی، 13 اردیبهشت، دانشگاه تهران: صص 1-19.

رضایی مهر، مهدی، رستگار، ابراهیم، بیات، ناصر. (1396). نقش سرمایه اجتماعی در مدیریت پایدار محله‌های شهری با رویکرد برنامه‌ریزی محله مبنا، پژوهش اجتماعی، 9(36): 90-120.

رضایی، محمدرضا، نگین ناجی، سوده. (1394). بررسی راهکارهای مؤثر در ایجاد محله پایدار با رویکرد مشارکتی (مطالعه موردی: محله راهنمایی یاسوج)، برنامه‌ریزی شهری، 6(20): 69-82.

زبیری، هدی، کریمی موغاری، زهرا. (1393). اثر انسجام اجتماعی بر توسعه اقتصادی (مطالعه بین‌کشوری با رویکرد داده‌های تابلویی)، پژوهش‌های رشد و توسعه اقتصادی، 14(4): 39-62.

زنگنه، یعقوب، حسین آبادی، سعید، روشندل، تکتم، نبی‌پور، رضا. (1393). تأثیر تعلق مکانی و سرمایه اجتماعی بر بهسازی مشارکتی محلات قدیمی، نمونه موردی محله سرده سبزواری، پژوهش و برنامه‌ریزی شهری، 5(19): 111-128.

سازگاری، زهرا. (1395). تحلیل و تبیین نقش سرمایه اجتماعی در مدیریت محلات شهری (نمونه موردی: محله یوسف آباد تهران)، پایان‌نامه کارشناسی ارشد، دانشگاه آزاد اسلامی واحد تهران، دانشکده هنر و معماری.

شادی طلب، ژاله، حجتی کرمانی، فرشته. (1387). فقر و سرمایه اجتماعی در جامعه روستایی، رفاه اجتماعی، 7(28): 35-56.

- طالب، مهدی، نجفی اصل، زهره. (1389). آموزه‌هایی از روند مشارکت روستایی در ایران، پژوهش‌های روستایی، 1(2): 27-48.
- علیپور، شهرام، هاشمی، سید محمود، عامری شهبابی، محسن (1400). نقش مدیریت محله‌ای در بهبود عملکرد و افزایش بهره‌وری کسب‌وکارهای خانگی در کلان شهر تهران، نشریه مدیریت بهره‌وری (فراسوی مدیریت)، 15(2): 181-201.
- علی اکبری، محمدعلی. (1394). رویکردی تاریخی بر شکل‌گیری و تحول نظریه سرمایه اجتماعی، جامعه‌شناسی تاریخی، 7(1): 59-86.
- فنی، زهره، سجادی، ژیلا، سلیمانی، منصور. (1394). نقش سرمایه‌های اجتماعی در مدیریت و مشارکت محله‌ای (مورد مطالعه: محله‌های تیموری و هاشمی منطقه ده شهر تهران)، آمایش جغرافیایی فضا، 5(18): 105-122.
- فیروزآبادی، احمد، حسینی، رسول. (1394). رابطه اعتماد، آگاهی و شبکه‌های اجتماعی با رفاه اجتماعی در شهر تهران، رفاه اجتماعی، 13(49): 33-7.
- گریپور، فاطمه، شکور، علی. (1398). نقش سرمایه اجتماعی در ارتقا مشارکت مردمی و مدیریت بهینه شهری (مطالعه موردی: محله کوی کارکنان دولت و پانصد دستگاه شهر دوگنبدان، مطالعات محیطی هفت‌حصار، 28(7)، صص. 33-44.
- مرکز آمار ایران (1395). نتایج تفصیلی سرشماری عمومی نفوس و مسکن شهرستان لنجان.
- مسلمی، حسین، فاضلی، سیدطاهر. (1398). سهم سرمایه اجتماعی در تولید احساس امنیت (مورد مطالعه: شهر زنجان)، نشریه مطالعات امنیت اجتماعی، 10(57): 249-274.
- مشکینی، ابوالفضل، حسین‌پور، مهدی، خدایی، سارا. (1399). تحلیلی از نقش سرمایه اجتماعی در شکل‌گیری حکمروایی خوب شهری (مطالعه موردی: شهر اردبیل)، نشریه آمایش محیط، 13(51): 157-133.
- مشهدی‌زاده دهاقانی، ناصر (1385). تحلیلی از ویژگی‌های برنامه‌ریزی شهری در ایران، انتشارات دانشگاه علم و صنعت ایران، چاپ ششم، تهران.
- ملکی، سعید، زارعی، جواد و زادولی خواجه، شاهرخ. (1397). ارزیابی شاخص‌های حکمروایی مطلوب شهری با رویکرد مدیریت محله‌محور (مورد شناسی: محلات شهر همدان)، جغرافیا و آمایش شهری منطقه‌ای، 8(29): 61-74.
- مهندسین مشاور نقش جهان- پارس (1387). طرح بازنگری در طرح جامع پولادشهر، جلد اول: مطالعات وضع موجود، شرکت عمران شهر جدید پولادشهر.

نوریان، فرشاد، مظفری پور، نجمه. (1392). ارزیابی عملکرد مدیریت محله محور با تأکید بر شاخصه‌های سرمایه اجتماعی: مورد پژوهشی: محلات 7 گانه ناحیه 1 منطقه 21 شهرداری تهران، نشریه هنرهای زیبا، (56): 47-56.

یزدانی، احسان، هاشمی، سید محمود، نعیمی، عبدالله. (1399). ارائه مدل کمی توسعه کسب و کارهای نوین مبتنی بر رویکرد رفتار محله محور در کلان شهر تهران، فصلنامه مدیریت کسب و کار، 12(46): 374-397.

References

- Alipour, O. (2020). Social Capital Plays a Pivotal Role in the Development of Urban Development, *Asian journal of emerging research*, 2(4): 166-167.
- Brisson, Daniel S. & Usher, Charles L. (2014). Bonding Social Capital in Low-Income Neighborhoods, *Family Relations*, 54 (December 2005), 644-653. Blackwell Publishing. Printed in the USA.
- Hamudan, H. Yusof, F. & Marzukhi, M.A. (2014) Social Capital and Quality of Life in Urban Neighborhoods High Density Housing. *Procedia - Social and Behavioral Sciences*, 153 : 169-179.
- Hays, R. A. (2015). Neighborhood Networks, Social Capital and Political Participation: The Relationships Revisited. *Journal of Urban Affairs*, 37: 122-143.
- Hoogerbrugge, M. M. & Burger, M. J. (2018). Neighborhood-Based social capital and life satisfaction: the case of Rotterdam, The Netherlands, *Urban Geography*, 39(10), 1484-1509.
- Jha, A., Boudreaux, J., & Banerjee, V. (2018). Political leanings and social capital, *Journal of Behavioral and Experimental Economics*; 72(2): PP 95-105.
- Jin, B. (2020). The State Of Neighborhood Relations and the Absence of Social Capital in Chinese Urban Neighborhoods in Recommendations Moving Forward. *International Journal of Arts Humanities and Social Sciences Studies*, 5(7), 57-70.
- Kalyazina, S. Borremans, A. Dubgorn, & A. (2018). Participation of citizens in sustainable development of big cities, *MATEC Web of Conferences* 193, 01029, <https://doi.org/10.1051/mateconf/201819301029>
- Liu, Y., Hong, Z., Zhu, J., Yan, J., Qi, J., & Liu, P. (2018). Promoting green residential buildings: Residents' environmental attitude, subjective knowledge, and social trust matter. *Energy Policy*, 112: 152-161.
- Liu, Y., Cao, L., Yang, D., & Anderson, B. C. (2022). How social capital influences community resilience management development. *Environmental Science & Policy*, 136, 642-651. <https://doi.org/10.1016/j.envsci.2022.07.028>.
- Nakano, S. & Washizu, A. (2021). Will smart cities enhance the social capital of residents? The importance of smart neighborhood management. *Cities*, 115(1), 103244.

Offe, C., Fuchs, S. (2002). A Decline of Social Capital? The German Case. – In: Putnam, R. (ed) *Democracies in Flux: The Evolution of Social Capital in Contemporary Society*. Oxford: Oxford University Press.

Putnam, R. (2000). *Bowling Alone: The Collapse and Revival of American Community*, New York, Simon and Schuster.

Putnam, R. (2002). *Democracies in Flux: The Evolution of Social Capital in Contemporary Society*, Oxford University Press.

Prelikova, E. A, Zotov, V. V 2, Yushin, V. V. (2020). Management of Local Community Social Capital when Solving the Problems of Urban Environment Pollution with Solid Municipal Waste, International science and technology conference "Earth Science.

Ruef, M. & Kwon, S.W (2016). Neighborhood Associations and Social Capital, *Social Forces*, 95(1): 159–190.

Schmid, H. (2001). *Neighborhood self-management: Experiments in civil society*. Springer Science & Business Media.

Sun, B., Lin, J., & Yin, C. (2022). Impacts of the built environment on social capital in China: Mediating effects of commuting time and perceived neighborhood safety. *Travel Behaviour and Society*, 29, 350-357. <https://doi.org/10.1016/j.tbs.2022.08.005>

Tahlyan, D. Stathopoulos. A, Maness, M. (2022). Disentangling social capital Understanding the effect of bonding and bridging on urban activity participation, *Transportation Research Interdisciplinary Perspectives*, Volume 15.

Vivieni, E., Rajshekhar, J., & Cavusgil, G. (2018). The role of economic and normative signals in international prosocial crowdfunding: An illustration using market orientation and psychological capital, *International Business Review* 27(1), 208-217. <https://ecopersian.ir>